

Навчально-науковий інститут філології та історії
Кафедра української мови,
літератури та методики навчання

ФОЛЬКЛОРНО-ДІАЛЕКТОЛОГІЧНА ПРАКТИКА

2021–2022 н. р.

Для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)» денної
форми навчання

Викладачі:

Канд. філол. н, доцент Марєєв Дмитро Анатолійович

E-mail: damar_dim@ukr.net

к.пед.н., доцент Гоголь Наталія Валеріївна

E-mail: natashagogol75@gmail.com

Обсяг освітньої компоненти

60 годин (2 кредити ECTS)

Вивчення курсів «Усна народна творчість і літературне краєзнавство» і «Українська діалектологія» завершується фольклорно-діалектологічною практикою, на якій здобувачі вищої освіти ознайомлюються зі зразками фольклору та живим говірковим мовленням; вчать в польових умовах застосовувати методи збирання матеріалу, записувати наративи (нарації) від корінних жителів місцевості – носіїв мови та культури регіону; удосконалюють навички транскрибування, систематизації та класифікації матеріалу, його інтерпретації.

Мета практики – закріпити знання з усної народної творчості й української діалектології, зібрати новий емпіричний матеріал, що стане надійним джерелом для майбутніх наукових студій.

Спостереження здобувачів вищої освіти за уснопоетичним словом та діалектним мовленням позитивно впливають на всебічний розвиток майбутніх учителів-словесників: поглиблюють і розширюють знання з усної народної творчості та української діалектології; формують комунікативну компетентність; підвищують інтерес до мови, культури регіону; виробляють навички науково-дослідної роботи; розширюють науковий, лінгвістичний кругозір.

У результаті вивчення курсу студент набуває загальні і фахові компетентності

Загальні компетентності:

- ЗК1.** Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 2.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК 5.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 6.** Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 10.** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Фахові компетентності:

ФК 15. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації навчально-виховних цілей.

Програмні результати навчання

ПРН 9. Володіє різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та зарубіжної культури.

Організація освітньої компоненти

Формат практики: очний.

Схема освітньої компоненти:

1. Настановча конференція.

Ознайомлення з програмою практики. Зауваги до збирання та паспортизації матеріалу. Майстер-клас із запису матеріалу.

2. Самостійна робота.

Виїзд на місце проходження практики. Добір інформантів, знайомство з ними. Здійснення аудіо- чи/та відеофіксації матеріалу. Транскрибування матеріалу. Оформлення практики.

3. Підсумкова конференція.

Під час захисту практики студенти розповідають про проходження практики, окреслюють виконану роботу, формують завдання практики і пояснюють їхнє виконання, інтерпретують отримані результати.

Організаційні та навчальні обов'язки здобувачів вищої освіти:

- Відвідувати настановну й підсумкову конференції;
- Виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- Аргументовано відстоювати власну думку під час захисту практики;
- Самостійно оволодіти теоретичним матеріалом, необхідним для проходження практики;
- За потреби отримувати консультації викладача щодо записування матеріалів, їх оформлення;
- Вчасно виконувати завдання практики
- Дотримуватися правил техніки безпеки й охорони праці.

Штрафні міри

- Доопрацювання практики.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програма практики

Програми збирання матеріалу відповідають меті та поставленим завданням. Програми визначають керівники практики з-поміж програм, затверджених університетом чи іншими освітніми закладами/науковими установами, із якими укладено угоди про наукову співпрацю.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ПРАКТИКИ

Обсяг – 30–40 сторінок друкованого тексту. Аркуші формату А4, шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, всі поля 2 см, абзацний відступ 1,27. Кожна структурна частина матеріалів (з 2 по 5) починається з нового аркуша, згори по центру її назва з

великої літери півжирним шрифтом (наприклад, **Казки**). У кожному розділі має бути представлено опитувальник та паспортизовані твори.

Аркуші мають бути пронумеровані (номер згори праворуч). На титульній сторінці номер не ставиться. Аркуші мають бути подані у файловій папці.

Теоретичний матеріал, аудіо- і відеозаписи фольклорної практики надсилаються на електронну пошту кафедри української мови, літератури та методики навчання. Аудіо- та відеоматеріали мають бути обов'язково представлені збирачем.

ОЦІНЮВАННЯ ФОЛЬКЛОРНОЇ ПРАКТИКИ

Максимальна оцінка – 100 балів. Вона має такі складові: якісне оформлення – 10 балів; розповідь про місце проходження практики – 10 балів; розповідь про виконавців фольклору – 10 балів; основна частина – відповідь на питання опитувальника з текстами творів і паспортами – 50 балів; додатки – 20 балів. Оцінка знижується за неякісне оформлення, мовні помилки в тексті (в тому числі друкарські), недостатній обсяг (менше 30 сторінок друкованого тексту); відсутність певної частини звіту, недостатню повноту записаних матеріалів, відсутність або неповноту паспортів фольклорних творів і додатків. У спробах фальсифікації матеріалів (переписування текстів зі збірників, антологій, списування в інших студентів тощо) фольклорна практика не зараховується!

Література

1. Атлас української мови: в 3 т. Т. 1. Полісся, Середня Наддніпрянина і суміжні землі; ред. тому І. Г. Матвіяс. К., 1984. 498 с.; Т. 2. Волинь, Наддністрянщина, Закарпаття і суміжні землі; ред. тому Я. В. Закревська. К., 1988. 520 с.; Т. 3. Слобожанщина, Донеччина, Нижня Наддніпрянина, Причорномор'я і суміжні землі; ред. кол. А. М. Залеський та ін. К., 2001. 271 с.
2. Глібчук Н. М., Асіїв Л. В. Діалектологічна практика. Навчально-методичний посібник. Львів, 2006. 103 с.
3. Куриленко В. М., Черв'яцова Л. П. Діалектологічна практика: програма для студ. спец. 07010103 Українська мова та література Глухівського держ. пед. ун-ту. Глухів, 2003. 60 с.
4. Марєєв Д. А., Чарнякевич Ю. В. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти під час вивчення діалектології: український та білоруський досвід. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»*. 2020. № 3. С. 78 – 87.
5. Філоненко С. О. Усна народна творчість. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури. 2020 р. 416 с. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000451
6. Marieiev D. Dialectological practice: tradition and innovation. *Modern education systems in the USA, the EU and the Post-Soviet countries: conference proceedings*. Seattle, 2020. P. 50–52.

Система оцінювання фольклорно-діалектологічної практики

Форми поточного контролю: оцінювання записів відомостей про інформантів та населений пункт, повнота та якість фіксації відповідей на запитання, наявність аудіопідтвердження, запис наративів, оформлення письмового підсумкового звіту.

Підсумковий комплексний контроль: звіт, який оцінюється за такими критеріями: відповідність до вимог оформлення звіту, правильність оформлення електронної версії звіту, захист звіту.

Оцінку за практику виставляють у заліково-екзаменаційну відомість, індивідуальний навчальний план та у залікову книжку студента за підписом керівників практики.

Шкала оцінювання		
Види робіт	Оцінювання	Максимальна кількість балів
Характеристика говірки, відомості про інформаторів	1 – 5	5
Правильність і повнота збирання діалектного та фольклорного матеріалу (аудіо/відеофіксація)	1 – 43	43
Правильність і якість оформлення електронної і паперової версій матеріалів практики	1–42	42
Захист практики	1–10	10
Усього		100

Критерії оцінювання результатів практики

Оцінка за шкалою ECTS / національна	Критерії оцінювання
A / «відмінно»	У здобувача визначені ПРН сформовані повною мірою (на 91 –100%). Практикант виконав усі завдання практики. Якість виконання наявних у документації завдань оцінена керівником практики на «відмінно». Здобувач подав звітну документацію в повному обсязі й вчасно.
B / «добре»	У здобувача визначені ПРН сформовані повною мірою на 81–90%. Практикант виконав усі завдання практики. Якість виконання наявних у документації завдань оцінена керівником практики на «відмінно» і «добре». Здобувач подав звітну документацію в повному обсязі й вчасно.
C / «добре»	У здобувача визначені ПРН сформовані частково (на 71 – 80%). Практикант виконав усі завдання практики. Якість виконання наявних у документації завдань оцінена керівником практики на «добре». Здобувач подав звітну документацію в повному обсязі й вчасно.
D / «задовільно»	У здобувача визначені ПРН сформовані фрагментарно (на 64 –70%). Практикант не виконав усі завдання практики, відсутні 15 – 25% форм звітності. Якість виконання наявних у документації завдань оцінена керівником практики на «добре» і «задовільно». Здобувач подав звітну документацію не в повному обсязі, вчасно.

Е / «задовільно»	<p>У здобувача визначені ПРН сформовані поверхово (на 50 – 63%). Практикант не виконав усі завдання практики, відсутні 30 – 40% форм звітності. Якість виконання наявних у документації завдань оцінена керівником практики на «задовільно». Здобувач подав звітну документацію не в повному обсязі та із запізненням.</p>
FX / «незадовільно»	<p>У здобувача визначені ПРН сформовані менше, ніж на 50%. Практикант не виконав усі завдання практики, відсутні понад 50% форм звітності. Якість виконання наявних у документації завдань оцінена керівником практики на «задовільно». Здобувач подав звітну документацію не в повному обсязі та із запізненням.</p>
F / «незадовільно»	<p>У здобувача визначені ПРН не сформовані. Практикант не виконав завдання практики. Здобувач не подав звітну документацію.</p>

Критерії оцінювання транскрипції

відмінно	Відсутні помилки у фонетичній транскрипції.
добре	<p>Наявні окремі огріхи у фонетичному записі слів і текстів. Подекуди є непослідовність у використанні знаків для передавання одних і тих же сегментних чи суперсегментних фонетичних одиниць</p>
задовільно	Наявні помилки у фонетичному записі слів і текстів.
незадовільно	Матеріал затранскрибовано неправильно / відсутність виконання завдання.